

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ต้องอาศัยการจัดการศึกษาเพื่อเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัดเมื่อการบริหารงานวิชาการประสบผลสำเร็จ การบริหารงานวิชาการจึงนับว่ามีบทบาทสูงสุดต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการบริหารการศึกษาผู้บริหารจำเป็นต่อมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาโดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาในการพัฒนาองค์กรให้ประสบความสำเร็จ

การศึกษาจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คนที่มีคุณภาพย่อมส่งผลให้สังคมและประเทศชาติมีความก้าวหน้าการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ได้มีบทบัญญัติโดยเฉพาะเกี่ยวกับการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนโดยสร้างความเสมอภาคและให้โอกาสทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงกำหนดให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพส่งผลให้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของชาติที่ชัดเจนขึ้นและที่สำคัญได้กำหนดให้สถานศึกษามีความสำคัญสูงสุดโดยมีการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษามากขึ้น ในลักษณะการบริหารงานที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) (รุ่ง แก้วแดง. 2545 : 6)

จากการศึกษาผลการทดสอบระดับชาติ O-NET (Ordinary National Education Test) โดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ในช่วงปีการศึกษา 2549-2552 พบว่าคะแนนเฉลี่ยแต่ละรายวิชาเกือบทั้งหมดไม่ถึงร้อยละ 50 สอดคล้องกับ ผลการประเมินที่ได้ในส่วนหนึ่งเกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2552 : 20) จากปัญหานักเรียนส่วนมากขาดความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อความสำเร็จต่อไปในอนาคต ปัญหาใหญ่เช่นนี้ จำเป็นที่เราจะต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดใหม่เกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยกำหนดเป้าหมายที่จุดเน้นที่สำคัญสูงสุดของสถานศึกษา ผู้นำขอต้องมีความสามารถในการริเริ่มการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ พร้อมกับดำเนินการทุกวิถีทางที่จะช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ ของนักเรียนให้สูงขึ้น

การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ โดยปฏิรูปกระบวนการพัฒนาครูที่มีอยู่ควบคู่กับการปรับปรุงกระบวนการผลิตครูและทักษะในการถ่ายทอดความรู้ที่มีระบบการประกันคุณภาพที่ได้มาตรฐานทุกชั้นตอน พร้อมทั้งสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองให้รู้เท่าทันกับความก้าวหน้าทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง เสริมสร้างความพร้อมของสถาบันทางการศึกษา และฝึกอบรมทั้งในด้านโครงสร้างการบริหารจัดการบทบาทของประเทศในการเป็นศูนย์กลางการศึกษาและวิชาการของภูมิภาค (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 2545-2549) ในการดำเนินการตามแนวปฏิรูปการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติให้ประสบผลสำเร็จจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบที่ดี คือ สถานศึกษา ซึ่งหมายถึงการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาอื่นที่ความรู้ความเข้าใจ และสามารถดำเนินการตามแนวทางการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี และผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำการปฏิรูปที่มีประสิทธิภาพ (ธีระ รุญเจริญ และคณะ. 2545 : 2)

การบริหารวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับวิชาการกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหารในการบริหารงานวิชาการ ถ้ามองในด้านการบริหารดำเนินงานแล้วเป็นกระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบายการวางแผนการปรับปรุงการเรียนการสอนและประเมินผลการสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2543 : 7)

งานวิชาการถือว่าเป็นงานหลักและสำคัญที่สุดของสถานศึกษา ที่จะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมของประเทศทั้งนี้ เนื่องจากงานวิชาการจะเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพทางการศึกษาและมาตรฐานโรงเรียนซึ่งมีลักษณะคล้ายส่วนที่เป็นร่างกายของมนุษย์ เป็นส่วนงานที่ใหญ่ที่สุดของระบบ และเป็นงานที่เป็นหัวใจของโรงเรียน โดยมีหลักสูตรเป็นส่วนสำคัญที่สุดของงานวิชาการ ที่ใช้กำกับกับการจัดระบบการทำงานของโรงเรียนและใช้กำกับกระบวนการดำเนินงานในต่างๆ ของโรงเรียนให้ตอบสนองและสนับสนุนการทำงานวิชาการของโรงเรียนคือให้ผลผลิตที่มีคุณภาพให้ได้คนดีเป็นคนสมบูรณ์งานวิชาการจึงกลายเป็นงานที่เป็นศูนย์กลางของชื่อเสียงเป็นที่นิยม และเป็นยอมรับส่วนโรงเรียนใดงานวิชาการล้ำหลังอ่อนด้อย โรงเรียนนั้นจะไม่เป็นที่นิยมขาดศรัทธาและไม่เป็นที่ยอมรับ (อุทัย บุญประเสริฐ. 2540 : 25)

ผู้บริหารสถานศึกษาผู้มีบทบาทสำคัญในองค์กรระดับปฏิบัติ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเป็นจำนวนมากที่แสดงให้เห็นว่าผู้นำสูงสุดขององค์กรและผลงานที่ผลิตออกมา โดยเฉพาะในโรงเรียนที่เป็นองค์กรเกี่ยวกับการเรียนการสอนเกี่ยวกับการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่าง ๆ ของสังคมของประเทศสู่ผู้เรียนที่เป็นเยาวชนของประเทศจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่มาสร้างความเจริญให้กับสังคมประเทศในรุ่นต่อไป โรงเรียนจะต้องมีผู้นำที่เหมาะสมเพื่อคุณภาพของโรงเรียน คุณภาพของนักเรียน คุณภาพของโรงเรียนมาจากผู้บริหารสถานศึกษา ดังคำกล่าวของ เฮคชินเกอร์ (Hechinger. 1989 : 15 ; อ้างถึงใน ถวิลมาตรเลิศ. 2544 : 24) ว่า “ความเจริญรุ่งเรืองหรือเสื่อม ล้วนมีสาเหตุมาจากคุณภาพของผู้บริหาร” ผู้นำที่เหมาะสมที่สุดในโรงเรียนปัจจุบันคือผู้นำทางวิชาการ”

การเป็นผู้นำ หมายถึงเป็นบุคคลที่มีองค์แห่งความรู้ (Knowledge) ในงานที่ทำและสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีม มีแนวคิด (Concept) มุมมองในการบริหารที่ถูกต้องฝึกฝนความเป็นผู้นำ (Leadership) สามัญวิสัยของผู้ นำที่จำเป็นจะต้องมีคือการสร้างภาพพจน์ที่ดีและถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินการบริหารทำงานอย่างทุ่มเทและจริงจังควบคุมอารมณ์ได้ ให้ความสำคัญในการสื่อความหมายทั้งภาษาพูดภาษาเขียนได้อย่างชัดเจน คาดการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นแนวทางจัดปัญหา และเป็นกัลยาณมิตรกับทุกคน (รุ่ง แก้วแดง. 2545 : 15 ; อ้างถึงใน เสาวณี ศรีพุทธรัตน์. 2547 : 25)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต32 เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาและบริหารงานโรงเรียนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู จำแนกตาม สถานภาพตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูแตกต่างกัน
2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต32
2. เป็นข้อมูลพื้นฐานและแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียน นำไปใช้ในการพัฒนาตนเองในการกำหนดภารกิจของโรงเรียน การจัดการด้านการเรียนการสอน และการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ตลอดจนการวางแผนพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน ให้มีศักยภาพในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต2 และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

ขอบเขตเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต2 โดยกำหนดขอบเขตของการวิจัยตามกรอบแนวคิดของ ฮอลลิงเจอร์ และเมอร์ฟี (Hallinger & Murphy. 1985 : 221-224) ซึ่งได้เสนอองค์ประกอบของพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการ หรือภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนไว้ 3 องค์ประกอบ 11 ด้าน ดังนี้

1.1 การกำหนดภารกิจของโรงเรียน

- 1.1.1 ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน
- 1.1.2 ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน

1.2 การจัดการด้านการเรียนการสอน

- 1.2.1 ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน
- 1.2.2 ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร

1.2.3 ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

1.3 การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน

1.3.1 ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน

1.3.2 ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด

1.3.3 ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู

1.3.4 ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ

1.3.5 ด้านการพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ

1.3.6 ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต2

จำนวน 66 คน

2.1.2 ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต2

จำนวน 2,445 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างเนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการผสมผสานโดยใช้เครื่องมือในการวิจัย 2 ประเภท คือแบบสอบถาม และเทคนิคการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 2 กลุ่ม ดังนี้

2.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย

2.2.1.1 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนใช้ประชากร จำนวน 66 คน

2.2.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนด

ขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542 : 148-149) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู จำนวน 335 คน แล้วทำการสุ่มแบบชั้น ภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียนอย่างเป็นสัดส่วนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดโควตา คือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 5 คน ครู จำนวน 5 คน รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ทั้งสิ้นจำนวน 10 คน

3. ตัวแปร ตัวแปรที่ศึกษามี ดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ

3.1.1 สถานภาพตำแหน่ง ได้แก่

3.1.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน

3.1.1.2 ครู

3.1.2 ขนาดของโรงเรียน

3.1.2.1 ขนาดเล็ก

3.1.2.2 ขนาดกลาง

3.1.2.3 ขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน 3 องค์ประกอบ

11 ด้าน

3.2.1 การกำหนดภารกิจของโรงเรียน

3.2.1.1 ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน

3.2.1.2 ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน

3.2.2 การจัดการด้านการเรียนการสอน

3.2.2.1 ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน

3.2.2.2 ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร

3.2.2.3 ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

3.3.3 การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน

3.3.3.1 ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน

3.3.3.2 ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด

3.3.3.3 ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู

3.3.3.4 ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ

3.3.3.5 ด้านการพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ

3.3.3.6 ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดคณบดีงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 32 ในครั้งนี้ มีคำนิยามคำศัพท์เฉพาะ ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่มีอิทธิพลเหนือการทำงานของกลุ่มสามารถชักจูงชี้แนะให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลปฏิบัติตามความต้องการของตนหรือองค์กรเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน

2. ภาวะผู้นำหมายถึง พฤติกรรมที่ผู้นำแสดงบทบาทต่อผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงาน ซึ่งเป็นผลมาจากค่านิยมและความเชื่อของผู้นำ

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรมการกระทำของผู้บริหารโรงเรียนที่แสดงออกถึงความสามารถในการบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาและส่งเสริมงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จได้แก่

3.1 การกำหนดภารกิจของโรงเรียน หมายถึง การกำหนดกรอบขอบเขตของงานที่โรงเรียนต้องรับผิดชอบ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน และการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน

3.1.1 ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน หมายถึง การกำหนดเป้าหมายทางด้านวิชาการของโรงเรียน โดยเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและการมีส่วนร่วมของทีมงานในโรงเรียน ซึ่งได้แก่ผู้บริหารรองผู้บริหาร คณะครู และคณะกรรมการพัฒนาวิชาการของโรงเรียน

3.1.2 ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน หมายถึง การแลกเปลี่ยนข่าวสารความรู้สึกร่วมกัน หรือทัศนคติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายโรงเรียน ได้แก่ การสื่อสารระหว่างผู้บริหารโรงเรียนครู นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

3.2 การจัดการด้านการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการดูแลส่งเสริมและสนับสนุนการสอนของครู การเรียนของนักเรียน และการประสานงานการเรียนการสอน ได้แก่ การนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน การประสานงานด้านการใช้หลักสูตรและการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

3.2.1 ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน หมายถึง การนิเทศติดตามและประเมินผลด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียนและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจุดหมายของหลักสูตร ซึ่งได้แก่การเชื่อมโยงอย่างไม่เป็นทางการ การสนับสนุนด้านการสอนและการให้ผลย้อนกลับแก่ครูทั้งทางด้านการนิเทศและการประเมินผล

3.2.2 ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร หมายถึง พฤติกรรมการประสานงานกับครูในด้านการนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

3.2.3 ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน หมายถึง การตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างใกล้ชิดและนำผลคะแนนทดสอบไปใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนการประเมินด้านการสอน การประเมินหลักสูตร และการวางแผนพัฒนาผู้เรียน

3.3 การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการในโรงเรียน หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้แก่ การควบคุมการใช้เวลาในการสอน การดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิดการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพการพัฒนาและสร้างมาตรฐานทางวิชาการ และการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้

3.3.1 ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน หมายถึง การควบคุมการใช้เวลาในห้องเรียนของครูให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ การตรวจเยี่ยมชั้นเรียนการควบคุมกิจกรรมต่างๆที่จะทำให้การเรียนการสอนในห้องเรียนหยุดชะงักลงได้

3.3.2 ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียน หมายถึง การที่ผู้บริหารมีปฏิสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการกับครูและนักเรียนซึ่งจะทำให้รับทราบข้อมูลมากมายในด้านความต้องการของนักเรียนและครู ผู้บริหารจะมีโอกาสสื่อสารเป้าหมายระดับต่างๆของโรงเรียนให้นักเรียนและครูทราบ

3.3.3 ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู หมายถึง การสร้างแรงจูงใจเพื่อชักจูงหรือผลักดันให้ครูมีพฤติกรรมในการทำงานมีประสิทธิภาพสูงสุดได้แก่ การยกย่องเชิดชูเกียรติ และการให้ผลตอบแทนด้วยวิธีการต่างๆเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน

3.3.4 ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ หมายถึง การส่งเสริมและเพิ่มพูนความถนัด ทักษะและความสามารถของครูให้ปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น ได้แก่ การส่งเสริมให้เข้ารับการฝึกอบรม การสัมมนาและการศึกษาเอกสารต่างๆ

3.3.5 ด้านการพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ หมายถึง การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานด้านการเรียนของนักเรียนในแต่ละระดับชั้นหรือช่วงชั้นให้มีความชัดเจนโดยมีคณะทำงานด้านวิชาการของโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการจัดทำและพัฒนาเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.3.6 ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ หมายถึง การส่งเสริมบรรยากาศด้านการเรียนรู้ของนักเรียน โดยจัดระบบของการให้แรงเสริมเป็นรางวัลอย่างเด่นชัดและเป็นทางการแก่นักเรียนที่ประสบความสำเร็จเป็นคนดี และนำชื่อเสียงมาสู่โรงเรียนเช่น การยกย่องชมเชย การประกาศเกียรติคุณ

4. สถานภาพตำแหน่ง หมายถึง สภาพการปฏิบัติงานในสถานศึกษา แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

4.1 ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือรักษาราชการแทน ผู้อำนวยการโรงเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่ใน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต32 จังหวัดบุรีรัมย์

4.2 ครู หมายถึง ข้าราชการครูที่เป็นผู้สอน ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต2

5. ขนาดโรงเรียน หมายถึง ขนาดของโรงเรียนที่แบ่งโดยยึดนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการ แบ่งขนาดโรงเรียนตามเกณฑ์ของกรมสามัญฯซึ่งกำหนดไว้ 4 ขนาด แต่ในงานวิจัยครั้งนี้ ใช้เพียง ขนาด คือ

5.1 โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนไม่เกิน 499 คน

5.2 โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียนตั้งแต่ 500 - 1,499 คน

5.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป

6. โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต2

7. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต32 หมายถึง หน่วยงานราชการที่จัดตั้ง ขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 3) พระราชบัญญัติระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 (ฉบับที่ 2) และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การกำหนดและ แก้ไขเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่การศึกษา เป็นเขตการศึกษามัธยมศึกษาประกาศ ณ วันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2553 โดยกำหนดให้เป็นองค์กรรองรับภาระงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอำนาจหน้าที่กำกับ ดูแลการดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์